

ZPRÁVODAJ

MUZEÁ KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

ČERVENEC - ZÁŘÍ 2014

LÉTO BUDIŽ POCHVÁLENO!

A pokud se vám již koupání omrzí, zavítejte do muzea. Každý stý návštěvník výstavy „POJĎTE K NÁM, BUDEME SI HRÁT! ČESKOSLOVENSKÉ HRAČKY V LETECH 1950-1990“ získá nafukovací hračku firmy Patra Napajedla!

JAK ZAHÁJIT PRAŽDNINY? JEDINĚ HELFŠTÝNSKOU POUTÍ!

Program pro celé rodiny, historické tržiště, spoustu účinkujících nebo ekumenickou bohoslužbu chystají o víkendu 5. a 6. července na Helfštýně.

Jan Lauro

Ve spolupráci se Studiem bez kliky uspořádá Muzeum Komenského v Přerově první oficiální ročník Helfštýnské pouti. Loňské zábavné i naučné uctění svátků přivedlo na Helfštýn přes pět tisíc návštěvníků a potvrdilo, že o podobný typ akce je velký zájem. Správa hradu úzce spolupracuje s řadou řemeslníků, kteří pouť doplní historickým jarmarkem.

Nepůjde však o komerční druh akce, různých trhů je přece jen všude dost, proto zveme pouze řemeslníky, kteří budou tvořit na místě, předvádět své umění tak, aby mohl každý nahlédnout nebo si dané řemeslo vyzkoušet. Většina zboží, které bude během pouti k dostání, tedy vznikne přímo na hradě. Včelař vám odlije svíčku, kovář vykovává podkovu a řezbář vyřeže figurku přímo před očima. Řemeslníků však bude mnohem víc.

Speciálně o kovářství pohovoří mistr Otakar Ruček. Zájemcům povykládá o zajímavostech ze světa černého řemesla. Nejen poučení, ale i zábavu přinese představení o vývoji zbraní Romana Prokeše z pořádajícího Studia bez kliky. Po celý den bude probíhat spousta soutěží, zprovozníme historickou střelnici a nejmenší se můžou těšit na dřevěný kolotoč nebo loutkové divadlo. Hlavním bodem obou dní bude vystoupení na koních v podání společnosti historického jezdeckví Kvintána. Návštěvu hradu nově zpříjemní i putovní historická pražička kávy.

V sobotu 5. července umožníme vstup do hradu do večerních hodin. Prodloužená večerka nabídne promítání C. a K. Kinematografu s výkladem kastelána,

který vám představí, jak se hrad Helfštýn během posledních třiceti let postupně proměňoval. Aktivnější návštěvníci se můžou zapojit do žongléřských workshopů a nově nabyté dovednosti srovnat s vystoupením profesionálů z fireshow skupiny Boca Fuego, jejichž ohňové vystoupení završí sobotní část programu. Představení, jarmark a soutěže budou probíhat i po celou neděli. V odpoledních hodinách však dáme prostor pro chvíli klidu a rozjímání. Na palácovém nádvoří se uskuteční bohoslužba za všechny příznivce hradu, zejména helfštýnské dobrovolníky a kováře, bez jejichž pomoci si dnes Helfštýn a jeho fungování ani nedokážeme představit. Všichni jsou srdečně zváni.

Informace o vstupném a programu naleznete na: www.bezkliky.eu a www.helfstyn.cz

22. Hradní bál na Helfštýně

V sobotu 19. července se na hradě Helfštýn uskuteční tradiční, letos již 22. Hradní bál. Tuto akci pořádá správa hradu společně s občanským sdružením Hrad Helfštýn.

Organizátoři se pro rok 2014 rozhodli pojmout bál jako celodenní akci protkanou soutěžemi, dílnami a vystoupeními zajímavých interpretů. Během programu můžete absolvovat například rychlokurz práce s historickým tiskařským lisem, přehlídku historických zbraní včetně možnosti vyzkoušení či turnaj v hradním kroketu. To vše nabídne Studio bez kliky, které chystá také doprovodný program. Pro nejmenší chystáme pohádková zastavení na stanovištích, kde je za úspěšné zdolání úkolů čeká malá odměna. Z Hradního bálu si odnesete drobné památky, pokud si je tedy sami vytvoříte ve výtvarném ateliéru Wolf.

V odpolední části programu vystoupí skupiny historického šermu Adorea a Todesmude Fechter. Hradní bál se tradičně pořádá na počest slavného Rožmberka Petra Voka a jeho choti Kateřiny z Ludanic, ani letos tedy nemůže chybět renesanční kostýmovaný průvod. Věříme, že se do něj zapojí i všichni odvážlivci, kteří dorazí v maskách. Hudební vystoupení zajistí Cimbálová muzika Primáš, o špičkový scénický šerm se během prohlídek hradu postarají šermíři ze skupiny Adorea Olomouc. Chybět nebude ani divadlo. Program zpestří několika vstupy skupina historických tanců Porta Temporis. V jejím podání budou probíhat i krátké ukázky pro zájemce, kteří by se chtěli naučit některé z tanečních kroků. Pozvání přijal i Tomáš Kočko s orchestrem. Jejich koncert završí 22. Hradní bál.

Bližší informace naleznete na webu: www.helfstyn.cz

Na Zahradní slavnosti se poprvé otevřou nové ptačí voliéry

Nově vybudované voliéry pro trvale handicapované ptactvo a jejich obyvatelé ze záchranné stanice se poprvé představí veřejnosti. Atlas ptáků neobyčejných – to je název sezónní výstavy v Ornitologické stanici Muzea Komenského v Přerově. Ve stejném duchu se ponese i letošní Zahradní slavnost. Její sedmý ročník se uskuteční v neděli 20. července v 16 hodin v zahradě ornitologické stanice.

„Během zahradní slavnosti si návštěvníci v rámci komentovaných prohlídek budou moci prohlédnout výstavu Atlas ptáků neobyčejných o skutečných i neskutečných druzích ptáků prolétajících lidskou fantazií různých částí světa od jeho počátku dodnes. Samozřejmě, že představíme také reálné a současné ptačí obyvatele naší záchranné stanice a zájemcům přiblížíme i osud těchto handicapovaných zvířat,“ informovala kurátorka výstavy Jana Kosturová z Ornitologické stanice Muzea Komenského v Přerově.

Zahradní slavnost bude zejména příležitostí k slavnostnímu zahájení provozu nových voliér pro trvale handicapované ptactvo. Voliéry byly vybudovány díky dotaci Státního fondu životního prostředí, kterou Muzeum Komenského v Přerově získalo v loňském roce.

„Naše ptačí pacienty, které již nelze vypustit do přírody, si od nynějška budou moci

návštěvníci během naší provozní doby kdykoliv prohlédnout – voliéry budou volně přístupné pro veřejnost,“ upřesnila Martina Hrazdírová, pracovnice záchranné stanice ORNIS.

Návštěvníci Zahradní slavnosti se mohou těšit na nejrůznější zážitky a překvapení. „Malí i velcí návštěvníci si například budou moci vyrobit vlastního bájného tvora ze slámy nebo si vyzkoušet land-art-tvoření v přírodě a z přírodních materiálů,“ nastínila další program Jana Kosturová. Na znavené umělce pak čeká odměna v podobě vlastnoručně opékaného špekáčku.

Vyvrcholením Zahradní slavnosti bude vystoupení jedné z neoriginálnějších kapel české alternativní scény-hudební skupiny DVA. Dvojice ve složení Jan Kratochvíl (On) a Bára Kratochvílová (Ona) zhmotňuje svoje originální hudební vize nesčetnými prostředky: svoji představu o tom, jak má znít tango, naplňují beatboxem, křehké folkové skladby zase opentluje klarinet. „Příběhy z vlastních světů popisují vlastním vymyšleným jazykem – právě proto se pro jejich hudbu vžilo označení „folklor neexistujících národů“,“ doplnila Hrazdírová. Koncerty skupiny DVA jsou vyhlášené především hravostí a kreativitou – oba členové na pódiu s naprostou samozřejmostí střídají hudební nástroje, zaznívá kytara a banjo, ale i megafon. V ORNIS představí svoji nejnovější desku NIPOMO.

Vstupné na akci je 30 Kč. Občerstvení je zajištěno. Slavnost se koná za každého počasí.

Restaurovaný věžní hodinový stroj vystaven ve zvonici v Lipníku nad Bečvou

V průjezdu městské zvonice v Lipníku nad Bečvou byl na počátku května 2014 veřejnosti představen barokní věžní hodinový stroj, pocházející původně z nedaleké věže farního kostela sv. Jakuba Většího.

Radim Himmler

Tuto vzácnou technickou památku a cenný doklad starého kovářského a hodinářského řemesla lze datovat do první poloviny 18. století, ale je možné, že jde ještě o starší hodiny, uvedené v první písemné zmínce o hodinách v Lipníku z roku 1682. Stroj tak déle než čtvrt tisíciletí odměřoval čas lipenských měšťanů, a to až do roku 1947, kdy byl odstaven v souvislosti s předěláním kostelních hodin na nový mechanický hodinový stroj s elektrickým nátahem.

Později byl z věže snesen a umístěn do průjezdu hospodářských budov katolické fary, kde byl v dubnu 2012 při jarním úklidu znovu objeven.

Město Lipník nad Bečvou rozhodlo, že pozoruhodný nálezný nechá na své náklady opravit a zprovoznit. Restaurování provedl od března do dubna 2014 opravář hodin Ivan Kopecký z Daňkovic u Nového Města na Moravě. Pro názornost a pochopení fungování stroje ze strany návštěvníků měl být starý kovaný stroj uveden do chodu tak, aby byla možná ukázka nátahu, pohybu kyvadla, krokového mechanismu a soukolí, zobrazení časových údajů i bití čtvrtí a celých hodin.

Restaurátor osadil stroj na stoličku z dřevěných trámů, která nese i systém kladek s lany, na nichž jsou zavěšena tři kamenná závaží o celkové hmotnosti 296 kg (jící soukolí 107 kg, bití čtvrtí 122 kg a bití hodin 67 kg). Na horní části stoličky jsou připevněny dva litinové druhotně použité cimbály s nově vyrobenými kladivky k odbíjení. Čas ukazují náznakově ručky (minutová a hodinová) na původních, ale zkrácených ramenech s menšími žlutě natřenými zakončeními, napodobujícími originál. K převodu točivého momentu posloužil odjinud získaný litinový převod z konce 19. století. Kyvadlo se nedochovalo a bylo provizorně vyrobeno z jedné z originálních ruček. Natahovací klika byla vyrobena nově.

Při rekonstrukci jednotlivých součástí byly nově doplněny prvky ponechány ve své barvě a povrchové úpravě pro snadnou odlišitelnost novotvarů od originálu.

Při kompletaci stroje bylo potřeba nahradit chybějící nebo neopravitelné součástky: několik spojovacích klínků, lopatky větrníku čtvrtového bití, chybějící zuby natahovacího kola a vylomené zuby

na soukolí k ručkám a na kole ručkového převodu.

Jedna z rohových volut byla téměř ulomená a prasklina byla zavařena. Ložiska se neměnila, byla všechna jen vyčištěna. Ani silně opotřebené cévy lucernových pastorků nebylo nutno měnit s ohledem na jen krátkodobé ukázky chodu stroje.

Na stěnách vedle stroje jsou jako dekorace vystaveny dva páry původních ruček s různými zakončeními v podobě prolamovaného lipového listu či trojlístku se špicí.

Na některých součástkách byla nalezena data svědčící zřejmě o opravách stroje v 50. letech 19. století a ve 30. letech 20. století. Na spodní zadní vodorovné pásnici za soukolím jícího stroje se nachází vyražená těžko čitelná značka, snad znak výrobce, nebo dodavatele oceli. Hmotnost věžního stroje změřená během opravy činí 427 kg.

Stroj je v sezóně od května do září zpřístupněn při pravidelných komentovaných prohlídkách města s průvodcem, nabízených Turistickým informačním centrem denně kromě pondělí vždy v 10 a 14 hodin (sraz u TIC, náměstí T. G. Masaryka 13). Celodenně bude přístupný také při celoměstských akcích, a to v neděli 27. července při Svatojakubských hodech, v sobotu 13. září v rámci Dnů evropského dědictví a také v pondělí 17. listopadu během akcí připomínajících čtvrtstoletí od Sametové revoluce.

Planá hrušeň z Helfštýna se probíjela do finále soutěže strom roku.

Pomůžete nám zvítězit?

Příběh hrušně

Pověst o původu plané hrušně vypráví o rodu pánů z Ludanic, jedněch z majitelů hradu Helfštýn. Když se na hradě narodila Kateřina z Ludanic, přišel k branám starý pocestný a chtěl se schovat před bouřkou. Panstvo však na něj místo přijetí vypustilo psy. Poutník se rozzlobil, zabořil svou hůl do skály a rod proklel. Řekl, že z hole vyroste planá hrušeň a rod bude planý stejně tak. Manželství Kateřiny z Ludanic s Petrem Vokem z Rožmberka pak bylo opravdu bezdětné. Oba rody pak vymřely. Jen planá hrušeň statečně roste ze skály před hradbami dodnes.

Peníze získané hlasováním budou použity k péči o stromy v areálu hradu. Hlasujte s námi!

1. Pomocí DMS zprávy můžete finalistu podpořit přímo z mobilního telefonu.

Stačí pouze odeslat zprávu ve tvaru: **DMS STROM8 na číslo 87 777.**

Cena DMS je 30 Kč, z toho 28,50 Kč půjde na výsadbu a ochranu stromů na Helfštýně.

Více na: www.darcovskasms.cz

2. Zapojte do hlasování větší množství lidí a využijte hlasovací archy. Jejich cena je 60 Kč a vejde se na ně 20 podpisů.

Výtěžek poputuje stejně jako v případě DMS na výsadbu a ochranu stromů v areálu hradu.

Můj příběh hraček

Zdeněk Schenk

Narodil jsem se v roce 1980 a prožil krásné bezstarostné dětství v mém rodném Přerově v půvabné krajině Pobečví. Co by bylo dětství bez hraček obklopujících každého z nás! Hračky v jakékoliv podobě, vyráběné z nejrůznějších materiálů, patřily a patří neodmyslitelně k dětství našich babiček, našich rodičů i nás samotných. Snad každý dospělý rád zavzpomíná na svoji oblíbenou hračku, která jej provázela v útlém věku. Ať už jde o autíčko, mrkáč panenku či plyšové zvířátko, nezáleží na tom, zda září novotou nebo se jedná o předměty děděné v rodině po generace. Jde především o citové pouto, které si děti k dané hračce vytvoří. Dvůr v městském vnitrobloku byl naším rejdištěm, arénou na poli dětských her, místem mnoha každodenních zážitků, místem vzniku i zániku mnohých dětských přátelství, ve kterém měly hračky svou nezastupitelnou roli.

v prvopočátcích mého zájmu o tento nesporně dobrodružný obor, který jsem měl spojen s romantickými představami, nastala druhá éra tatrovky. Její korba zažila opět řádné zatěžkávací zkoušky. Začal jsem ji postupně plnit pazourky, kameny a střepy, které jsem nalézal na polích.

O Tatru mne připravil až zásah mojí maminky, která po zralé úvaze zjistila, že technický stav mého nákladáku zaparkovaného na balkóně je již neudržitelný a navíc, že jsem již odrostl dětským střevícům. Mohl jsem namítat, odporovat, ale to bylo tak vše, co jsem mohl. Jednoho dne můj miláček zmizel.

Mezi mé další oblíbené hračky patřil pásový nakladač, parní válec, pásový a kolečkový bagr, autobus či elektrický vláček. Na některé hračky jsem si musel počkat, neboť nebyly tak snadno k sehnání. Některých jsem se tudíž ani nedočkal, neboť mezitím minula 80. léta a já začal mít jiné starosti. Nemohu zapomenout na sérii Igráčků, kterou jsem toužil mít kompletní. Igráček zedník, kominík, dopravní policista nebo dokonce potápeč. Jeden z legendárních československých

Ve dvou letech na mne pod vánočním stromečkem čekal od babičky sen každého kluka v podobě sklápěcí oranžové Tatry T 148 na písek z produkce tehdejšího závodu Chemoplast Brno.

O mém citovém poutu k této legendární Tatře svědčí, že jsem se od ní nemohl hodně dlouho odpoutat a sloužila mi i v době, kdy mě začal vábit jiný koníček, který se posléze stal mým celoživotním posláním. Tím byla archeologie. Právě

produktů Kovozávodu Semily byl bezpochyby Monti Systém, který se objevil na trhu v roce 1984. Jednalo se o stavebnice modelů automobilů známých značek. Mezi mé favority patřily Land Rover Safari Tourist, Land Rover Technic Service, Renault Trafic Kenya Safari, Land Rover hasiči Team 21, Liaz Paříž - Dakar (1986), Liaz Petrol (1987), Tatra 815 Rallye Dakar (1987), Renault Maxi 5 Turbo Radio (1988), Renault Maxi 5 Turbo expedice (1988), Liaz Benzina (1989). Zdaleka jsem neměl všechny, ale tyto mám dodnes deponovány v krabicích. Ani dnešní děti nejsou o tyto nápadité hračky ochuzeny, neboť jejich výroba pokračuje pod známou značkou Monti Systém a Vista v české firmě Beneš a Lát a.s.

S mojí mladší sestřičkou, jsme rovněž měli rádi plyšová zvířátka. Ostatně které dítě je nemá rádo? Můj miláček byl lvíček s hřívou, o kterou jej moje mladší sestřička jednoho dne připravila, když se vžila do role kadeřnice. To mne mírně rozesmutnělo, ale zřejmě seznala, že mu je v parném létě poněkud horko. Stejně tak dopadla jedna z mrkacích panenek, se kterými si ráda hrála.

Proslulé dánské Lego jsem sice neměl, ale někteří VIP v našem panelákovém dvoře jej měli. Ono přeci jen, který kluk by nechtěl mít pirátskou plachetnici vybavenou tolika děly a pokladem ukrytým v podpalubí? Na tu jsme se s kamarády chodili obdivně dívat k sousedovi. Legovým šílenstvím jsem nemohl být postižen, neboť naši

neměli bony, a tudíž jsem měl klid. Zato jsem vlastnil československý ekvivalent, famózní Merkur, který znali již moji rodiče. V mém případě se ovšem velmi záhy válely šrouby a matice po celém bytě. Zřejmě jsem nikdy nebyl technický typ. Hračky na bovdenové lanko představovaly ve své době značný pokrok. Za našimi západními hranicemi již dávno „frčely“ modely na dálkové ovládání. Ty měl u nás v polovině 80. let asi málokdo. A tak se mým oblíbencem stal traktor Zetor Crystal 8011 ovládaný bovdenovým lankem a baterií, který sjel z výrobní linky KOVODRUŽSTVA NÁCHOD dne 29. 11. 1983. Ze stejné produkce pocházel také Turbolet electric, jenž spatřil světlo světa dne 20. 10. 1984 a objevil se téhož roku pod vánočním stromečkem. Za všechny hračky, které jsem od rodičů, babiček a dědečků, mých tetiček a strýčků dostal, jsem dodnes vděčný, neboť jimi rozradostnili můj dětský svět a zároveň obohatili můj duševní rozvoj. Návštěva obchodu s hračkami byla a je asi pro každé dítě svátkem. Já ji mám spojenou s nezaměnitelnou atmosférou a specifickou vůní nejružnějších československých výrobků 80. let 20. století.

Každý z nás si nese svůj osobní životní příběh, který začal dětstvím a hračkami. Pokrok se projevuje ve všech oborech, i hračky zažily za posledních padesát let značnou proměnu. I když ve světě dnešních dětí nabývá čím dál tím více na významu sofistikovaný svět virtuální her, věřím, že tradiční hračky budou mít své nezastupitelné místo i v budoucnu. Zde by mohla platit parafráze na písničku Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře „Neopouštěj staré známé pro nové“.

Všichni, kteří rádi zavzpomínají právě na ty své hračky, se mohou přijít podívat do Muzea Komenského v Přerově na výstavu „Pojďte k nám, budeme si hrát! Československé hračky 1950–1990“. Třeba tam najdou právě tu svou nej. Výstava trvá do 12. září 2014. Otevřena je denně mimo pondělí. Vstupné činí 30/15 Kč. Děti do šesti let mají vstup zdarma!

Jak jsme oživovali historii

Jarmila Klímová

Během příprav výstavy *Za císaře, za vlast!*, která se zabývá první světovou válkou ve vztahu ke školství, jsme prostudovali mnoho archivních materiálů, periodik a literatury. Častým válečným jevem bylo obsazení škol armádou. I když kroniky a různé archiválie uvádějí, že školní budova byla vojskem poškozena, učební pomůcky zničeny a některé ukradeny, obrazový materiál k této situaci se nedochoval. Proto jsme se rozhodli, že odpovídající fotografie naaranžujeme a vytvoříme sami.

*Příprava fotografií v badatelně
(foto Marta Koniřová)*

Využili jsme k tomu sbírky pracoviště dějin školství a některé předměty denní potřeby z historických fondů.

*Realita vytvořené fotografie se všemi detaily
(foto Jitka Hanáková)*

Nejdůležitější byla torza pomůcek, časopisů a knih, která byla vyřazena a bylo tedy možno je zničit.

*Dvě výsledné fotografie
(foto Jitka Hanáková)*

S přípravou jsme si skutečně vyhráli. Neopomněli jsme ani takové záležitosti, jako jsou špačky cigaret na stole nebo zbytky slámy z vojenských slamníků. Na výsledné (dobově zestařené) fotografii sice nejsou tyto podrobnosti vidět, my však víme, že právě detaily vytvářejí úspěšný celek.

Poděkování patří všem, kteří se do této akce zapojili a vzali ji za svou. Obě výsledné fotografie si můžete v patřičném zvětšení prohlédnout v Historickém sále na přerovském zámku do 26. října 2014.

Folklorní festival V zámku a podzámčí letos opět roztančil Horní náměstí

V pátek a sobotu 13. a 14. června se na přerovském Horním náměstí a v jeho blízkém okolí uskutečnil již 8. ročník folklorního festivalu V zámku a podzámčí, tentokrát s tématem lidová hudba našich předků. Divákům, kterých bylo kolem 1 600, se představily soubory z Hané, Brněnska, Horácka, horského Lašska, Luhačovického Zálesí, Moravských Kopanic a Záhoří. V rámci festivalu bylo pokřtěno CD hanáckých písní Jak se dělá láska.

Lubor Maloň

Celou akci zahájil vzdělávací program pro děti z mateřských a základních škol, kterého se zúčastnilo přes 100 malých zájemců. Program dostal název Muzikanti, co děláte a prostřednictvím hledání ztracených not seznámil děti s lidovou hudbou a písničkami a se spoustou zajímavých hudebních nástrojů. Na závěr programu děti vytvořily improvizovanou hudební skupinu a společně si zahrály a zazpívaly.

ze světově proslulého muzikálu v podání CM Primáš Přerov a vokálně - instrumentální skupiny Tupá šidla z Lipníka nad Bečvou. Hereckou a taneční část programu obstarala skupina RUT z Prostějova a členové pořádajícího Folklorního souboru Haná Přerov. Spojení kulís historických hradeb v blízkosti řeky Bečvy a večerní atmosféry bylo velmi působivé.

Sobotní program zahájilo v 9.00 hodin vystoupení dětských sborů Přerováček a Smíšek Střediska volného času Atlas a Bios Přerov. Od 10.00 hodin se diváci dočkali pořadu Písnička a svět dětí, ve kterém své taneční umění představily dětské soubory Konopka Sazovice (jihovýchodní Haná), Křenováček Křenovice (Brněnsko) a Malý Gruník Ostravice (horské Lašsko). Během pořadu zazpívali hanácké písně také finalisté krajské soutěže O hanáckyho kohóta Filip Gargulák z Holešova a Klára Kašíková a Leona Vicencová ze Šumperka.

Těsně před polednem vypuklo finále 8. ročníku dětské pěvecké soutěže O zámecký klíč, kterého se zúčastnilo 18 finalistů ve věku od 5 do 14 let. Při zpěvu je doprovodila oblíbená přerovská Cimbálová muzika Primáš. Odborná porota, složená ze 7 porotců (Věra Cimbálníková, Věra Jahodová, Irena

Páteční večer pak patřil muzikálu Šumař na střeše, který přilákal velké množství diváků. V lokalitě Na Marku, poblíž Gayerovy pamětní desky, se tak od 21.00 hodin odehrál zkrácený příběh židovského mlékaře Tovjeho s nejlepšími písničkami

Kanovská, Květa Kohoutková, Ilona Machalová, Iva Parolková, Jana Rudická), vybrala ve čtyřech kategoriích celkem 11 oceněných, další dva finalisté získali čestné uznání. Letos poprvé měli možnost do soutěže zasáhnout i diváci a zvolit si vlastního vítěze. Stala se jím Tereza Zemánková z Lipníka nad Bečvou.

Oficiální hosté festivalu (primátor statutárního města Přerova Jiří Lajtoch a ředitel Muzea Komenského v Přerově Radim Himmeler) zahájili po společné písni finalistů pěvecké soutěže ve 14.00 hodin odpolední pořad festivalu, na jehož začátku bylo rovněž pokřtěno hudební CD ke zpěvníku hanáckých písní Jak se dělá láska, které bylo vydáno Folklořním souborem Haná Přerov za finanční podpory statutárního města Přerova. Hlavní iniciátorkou vydání tohoto CD byla vedoucí DFS Trávníček při ZŠ Přerov, Trávník 27, Dagmar Bouchalová, autorem aranží písní byl Marek Slaný.

Písničky v instrumentální i zpívané verzi nahrála muzika DFS Trávníček, nazpívali je finalisté minulých ročníků pěvecké soutěže O zámecký klíč. CD, společně se zpěvníkem z roku 2012, vzniklo jako podkladový materiál pro výuku hanácké písně a bude zdarma distribuováno do škol v regionu Haná.

Ve zmíněném odpoledním pořadu Zahréte nám, muzikanti čekala na diváky vystoupení dospělých folklorních souborů Mladá Haná Velká Bystřice (Haná, Záhoří), Křenovák Křenovice (Brněnsko, Haná), Podjavořičan Telč (Horácko) a Světlovan Bojkovice (Luhačovické Zálesí, Moravské Kopanice). Diváky nadchla nejen vysoká úroveň účinkujících souborů, ale rovněž atmosféra a dobrá nálada, která opanovala celé Horní náměstí.

Na závěr festivalu se konalo na zámeckém nádvoří od 19.00 hodin společenské posezení u cimbálu, zpočátku mírně narušené počasím. Po krátké době se však obloha roztáhla a CM Primáš Přerov a Hanácká mōžeka Litovel bez oddechu hrály k poslechu i tanci všem, kteří přišli. Malým překvapením večera bylo vystoupení temperamentních romských tanečnic ze souboru Cikne Čhave Nový Jičín, které s festivalem spolupracují již několik let. Celá akce byla doplněna stánkovým prodejem, pro děti byla připravena hra o osmi zastaveních, pro dospělé pak soutěž o ceny. V rámci festivalu si mohli diváci prohlédnout výstavu dětských výtvarných prací Muzikanti, co děláte v Muzeu Komenského v Přerově, která probíhá

až do 7. září 2014.

Osmý ročník Folklorního festivalu V zámku a podzámčí pořádá Folklorní soubor Haná Přerov, spolupořadatelem bylo Muzeum Komenského v Přerově, Cukrle Přerov a Folklorní sdružení České republiky. Akce se uskutečnila díky finančnímu příspěvku Ministerstva kultury České republiky, Olomouckého kraje a statutárního města Přerova. Mediálními partnery byla Nejlepší adresa, Přerovský deník a Televize Přerov. Akci hmotně podpořila firma A. W. Loštice, Pivovar Zubr, Hanácká kyselka Horní Moštěnice, Dřevovýroba František Kornel, Vinotéka U Hanačky a Veterinární klinika Přerov, MVDr. Tomáš Barbořík.

Příští ročník festivalu se uskuteční ve dnech 12. a 13. června 2015, jeho tématem s největší pravděpodobností budou jarní zvyky.

Muzeum získalo Hlouškovu sbírku pohlednic

V letošním roce získalo Muzeum Komenského v Přerově do svých sbírek nejen rozsahem ojedinělou kolekci pohlednic města Přerova. Tvůrcem sbírky byl přerovský sběratel Jiří Hloušek, spoluautor dvou publikací „Přerov v proměnách času“.

Šárka Krákorová Pajůrková

Jiří Hloušek se věnoval sběratelství prakticky celý život. Začínal sbíráním zápalkových nálepek, pivních etiket, suvenýrů, mincí a bankovek, odznaků a medailí. Sbíral také kapesní kalendářiky a hlavně pohlednice. Nashromáždil tak jednu z největších sbírek místopisných pohlednic svého rodného města Přerova.

Sbírka obsahuje cca 4 300 kusů pohlednic z let 1895 až 1950. Svým rozsahem obsáhla všechny vývojové etapy pohlednicové tvorby na území města Přerova, včetně všech známých tiskařských technik, používaných k jejich zhotovení. K zvláště cenným exemplářům patří kolekce litografií v počtu 25 ks, které byly pro Přerov vydány. K sběratelsky velmi žádaným náleží také 6 ks tzv. budoucností, či soubor tzv. dlouhých adres pohlednic s vyobrazením náměstí, restaurací a přerovských ulic, vydaných do roku 1905. K unikátům sbírky rovněž patří 3 ks tzv. mincovních koláží a 7 ks tzv. kovovek. Velmi hodnotnou a zároveň i početně nejobsáhlejší část sbírky tvoří dva a půl tisíce pohlednic tzv. krátkých adres z let 1905–1950 zachycujících přerovské nádraží, školské budovy, náměstí a ulice Přerova.

V letošním roce dojde ke zpracování sbírky, ale již v průběhu příštího roku se návštěvníci muzea mohou těšit na prezentaci sbírky pohlednic Jiřího Hlouška v prostorách přerovského zámku.

Až se zima zeptá, co dělali ornitologové v létě...

Rozhodně se nemusí bát, že by byli nařčeni z nicnedělání. Co je nového, na to jsme se zeptali vedoucího ORNIS, RNDr. Josefa Chytila.

Josef Chytil: Je to tak. Musím se přiznat, že jsem v letošním shonu na příspěvek do Zpravodaje úplně zapomněl. Možná není divu - naše ornitologické aktivity v terénu (i kanceláři) jsou skutečně rozsáhlé.

Je tedy letošní rok v něčem výjimečný?

(J.Ch.) Letošek se nese ve znamení prvního roku práce na hnízdním atlase ptáků Evropy. Jde o projekt na léta 2014–2017, výsledkem bude zásadně inovovaný pohled na hnízdní rozšíření ptáků Evropy. Mimochodem, celou akci zajišťuje organizačně Česká společnost ornitologická společně s katalánskou! Mapování se samozřejmě rozběhlo i u nás, společně s kolegou Martinem Vymazalem máme každý na starosti 2 mapovací čtverce o rozloze zhruba 12 x 11 km.

Co si pod tím „mapováním“ může laik vlastně představit?

(J.Ch.) Mapuje se pomocí několika různých přístupů. Kromě starších metod, kdy se odhaduje početnost druhů pro jednotlivé čtverce v různých kategoriích, je zde novinkou tzv. hodinovka. Při hodinovce se během přesně jedné hodiny zaznamenává pořadí druhů, které člověk objeví a poté se díky těmto seznamům vypočítává početnost jednotlivých druhů. Vychází se z logického předpokladu, že druhy pozorované na začátku hodiny jsou hojnější, než druhy pozorované až teprve ke konci hodinového sčítání. Letošní rok je také rokem již 7. mezinárodního sčítání hnízdících čápů bílých. První proběhlo již v roce 1934, další potom až v roce 1958 a od roku 1974 je sčítání organizováno každých 10 let. Evropská populace vykazuje výrazné změny v početnosti, u nás se početnost pohybuje mezi 600–700 hnízdícími páry. Společně s čápy bílými probíhá letos i sčítání čápů černých. Na obou akcích se nou koordinací sčítání v Olomouckém kraji. V Záhlinicích zajišťujeme další ročník odchytu ptáků v rámci mezinárodního projektu CES (Constant

Effort Sites Scheme), který sleduje úspěšnost hnízdění v jednotlivých letech.

Daří se hnízdícím ptákům vyvádět mladé?

(J.Ch.) Letošní rok bude snad výrazně příznivější než ten loňský katastrofální: právě ve vrcholu hnízdění přišla vlna velmi nepříznivého počasí a mnoho ptáků mláďata pozbylo. Mimo jiné se tato situace projevila i u čápů bílých, kde zahynulo až 80 % mláďat!

Předpokládám, že se nepohybujete pouze na jednom uzemí...

(J.Ch.) To určitě ne! Na jižní Moravě pokračuji jak v projektu Jednotného programu sčítání ptáků (každá sčítací linie se sčítá 2x za sezonu), tak i na kroužkovacím projektu RAS. V tomto případě jde o sledování přežívání vybraných druhů ptáků. V Pouzdřanech kroužkujeme metodikou RAS již desátým rokem břehule říční. Martin Vymazal se intenzivně věnuje sledování významných druhů ptáků (strakapoud bělohřbetý, kos horský, chrástal polní a lejsek malý - seřazeno podle data přiletu) v jeho "domovské" ptačí oblasti Hostýnské vrchy. Nemůžeme zapomenout na monitoring úspěšnosti hnízdění rybáků obecných na umělých ostrůvcích na štěrkovnách v Troubkách a Hulíně. Jde o oboustranně prospěšnou a výhodnou spolupráci s firmou Českomoravský štěrka, s.r.o. V letošním roce k tomu ještě přibýlo detailní sledování chování ptáků na těchto hnízdištích (celkem 15 dvouhodinových kontrol) - potřebujeme zjistit důvod(y) nižší hnízdní úspěšnosti.

Máte toho opravdu hodně. Přejeme vám tedy mnoho úspěchů a ptačím mláďatům větší šanci na přežití.

Na přerovské nádraží přijede dvorní vlak císaře pána!

Podobné hlášky mohou v těchto dnech slyšet žáci i studenti, kteří se rozhodnou navštívit muzeum a zúčastnit se programu Přerov na počátku 20. století aneb Jak se žilo za císaře pána.

Kateřina Tomešková

Edukační pracoviště našeho muzea se po otevření pilotní výstavy letošního roku zhostilo náročného úkolu - přiblížit mladé generaci celé jedno století starou historii. Tehdy u nás vládl panovník, jehož podobu si dodnes většina z nás umí dobře vybavit díky tváři s výrazným vousem, kterou jsme často vidávali na stránkách učebnic dějepisu. Zařadit osobnost Jeho Veličenstva Františka Josefa I. do souvislostí s historickými událostmi, jako například se vznikem Velké války, bývá pro školáky jednoduchým úkolem. Ale pochopit, že svými zastaralými názory patřil tento muž spíše do dřívějších dob, znamená vědět alespoň něco málo o technickém pokroku a vymoženostech „nové doby“.

Nabídka přerovského muzea vyplývající z bezprostřední zkušenosti s telegrafem nebo potrubní poštou s sebou přináší zájem dětských účastníků programu o období v minulosti, kdy došlo k mnoha převratným společenským i průmyslovým změnám. Převyprávět téma plné dramatických událostí a zvratů jsme se proto rozhodli pouččně-herním způsobem, který přináší výjimečnou příležitost nechat se vtáhnout do celé řady připravených zážitkových aktivit. Již první skupiny dětí a mládeže, které stačily absolvovat popisovaný program, se s neskryvaným nadšením vyjadřují o zážitcích, jakými pro ně byly například hra na kupce, romantická procházka po nově upraveném parku Michalově, slavnostní otevření Městského domu, hazardní hra zvaná Čára, jízda na koníkově, hra na architekta nebo třeba aktivity Jak naplnit spíž, Paže tuž - vlasti služ!, Záhadné předměty a jiné.

Za názvy netradičních úkolů se ukrývá také možnost využít nevšední nabídku přerovské muzejní instituce v podobě posezení v učirně, cvičení s kužely nebo vytváření uměleckých zážitků. Na první pohled nesourodý, ale zajímavý soubor činností nabízených na interaktivních pracovištích ve výstavě, dává s edukačním záměrem vzniknout lepší představě návštěvníků všeho věku o kontrastech života Přerovanů na počátku minulého století. Až do října letošního roku, tudíž i po celé prázdniny, budou oslovováni k přijetí aktivní účasti na vzdělávací hře také rodiny s dětmi. Cesta za poznáváním historie v podnětném prostředí pěti výstavních sálů muzea, včetně osmi speciálně přichystaných zastavení pro dětské návštěvníky, je již otevřená... Je jen na vás, kdy se rozhodnete najít si sváteční chvíli a vyplnit ji nevšedním zážitkem z muzea...

Věřte, že na přerovském zámku vás přivítáme se stejnou úctou, jako by měl přijet sám císař pán!

Přednášky k projektu za Císaře pána a jeho rodinu pokračují i v září

Tak jako každý rok pokračuje přednáškový cyklus tzv. muzejních úterků po prázdninové pauze opět na začátku měsíce září. Rovněž podzimní várka přednášek bude pojata jakožto doprovodný program rozsáhlého výstavního projektu Za císaře pána a jeho rodinu. V měsíci září se tak zájemci o regionální historii mohou těšit hned na dvě přednášky.

Dne 9. září seznámí ředitel Státního okresního archivu v Přerově PhDr. Jiří Lapáček veřejnost se zajímavou a celostátně významnou osobností Přerovana Slavomíra Kratochvíla. Tento aktivní sokolský činovník a vlastenec se totiž jako jeden z prvních postavil na počátku 1. světové války proti rakouskému militarismu a silící perzekuci českého národa. Za svou činnost byl však zatčen, odsouzen a popraven, přičemž se stal první obětí protirakouského odboje. Přednáška tak připomene nejen významnou Kratochvílovu oběť, ale i jeho spolupracovníky, další oběti rakouské perzekuce a všeobecně počátky odboje, jenž byl významně spjat s organizací Sokol.

Deštivý pozdrav z Přerova

V úterý 23. září se mohou návštěvníci těšit na obrazovou prezentaci pohlednicové tvorby s motivy města Přerova z období do roku 1918. Kurátorka fondů fotografií a archivní dokumentace Mgr. Šárka Krákorová Pajůrková seznámí zájemce s těmi nejzajímavějšími exempláři z muzejních sbírek a prostřednictvím nezaměnitelné atmosféry kolorovaných snímků tak přitom opětně otevře „brány“ starého Přerova. Milovníci přerovské historie se také mohou těšit na ochutnávku ze sbírky předního sběratele Jiřího Hlouška, jež se v loňském roce stala přední akvizicí Muzea Komenského v Přerově.

Přednášky se, jak již bývá zvykem, konají v Rytířském sále Korvinského domu č.p. 31 na Horním náměstí. Vstupné jest 10 Kč.

Vlakový zájezd do Zlína a Malenovic

I v letošním roce jsme pro milovníky umění připravili vlakový zájezd. Tentokrát se spolu vypravíme do krajského města Zlína, kde si společně prohlédneme především industriální architekturu továrníka Tomáše Bati. Dále navštívíme Muzeum jihovýchodní Moravy a Krajskou galerii výtvarného umění ve Zlíně. Na zpáteční cestě navštívíme hrad v Malenovicích. Termín zájezdu: 11. 9. 2014. Odjezd vlaku z vlakového nádraží v Přerově v 7.24 (R 814 směr Brno). Přihlášky prosím odevzdejte přímo v pokladě zámku v Přerově. Cestovné a vstupy si hradí každý sám. Na společný zážitek se těší Mgr. Kamil Lukeš.

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

2. - 6. 7. HELFŠTÝNSKÁ POUŤ. Celodenní program plný řemesel a soutěží spojený s historickým tržštěm. Pořádá Studio Bez kliky. Vstupné plné 100 Kč, snížené 60 Kč, děti do šesti let zdarma. Helfštýn.

19. 7. XXII. HRADNÍ BÁL. Pořádá Muzeum Komenského v Přerově ve spolupráci s o. s. Hrad Helfštýn. Náhled do doby Petra Voka z Rožmberka, celodenní program, kostýmovaný průvod, divadelní vystoupení, hudební skupiny, poetické pásmo a mnoho dalšího. Vstupné plné 100 Kč, snížené 60 Kč, děti do šesti let zdarma. Helfštýn.

20. 7. od 16.00 ZAHRADNÍ SLAVNOST. Tradiční představení záchranné stanice a aktivit ORNIS netradiční formou. Koncert skupiny Dva, prohlídka výstavy "Atlas ptáků neobyčejných" a zajímavý doprovodný program (projíždky na pramičce, ukázky dravých ptáků, dílničky pro děti a opékání špekáčků). Jednotné vstupné 30 Kč.

2. 8. od 21 hodin. HRADNÍ LETNÍ KINO. Promítání Biografu 16 pod širým nebem na II. hradním nádvoří. Program naleznete na www.helfstyn.cz. Vstupné plné 100 Kč, snížené 60 Kč, děti do šesti let zdarma. Helfštýn.

23. 8. SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ XXVI. ROČNÍKU KOVÁŘSKÉHO FÓRA. Monumentální dílo bude tentokrát kovat Kuba Kubíkula Kovárna Milostovice ve spolupráci s mistry z Belgie. Helfštýn.

24. 8. - 29. 8. KOVÁŘSKÉ FÓRUM - XXVI. ROČNÍK. Monumentální dílo bude tentokrát kovat Kuba Kubíkula Kovárna Milostovice ve spolupráci s mistry z Belgie. Helfštýn.

30. a 31. 8. XXXIII. MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ UMĚLECKÝCH KOVÁŘŮ HEFAISTON. Výstava exponátů pod širým nebem, kovářské soutěže, promítání v galerii na II. nádvoří, demonstrace kovářské tvorby na deseti pracovištích a mnoho dalšího. Po oba dva dny zajištěna kyvadlová autobusová doprava z Lipníka

n. B. a zpět. Vstupné 100 a 50 Kč. Helfštýn.

31. 8. od 19.30 EVROPSKÁ NOC PRO NETOPÝRY. Vše o netopýrech a jejich životě. Celoevropská akce propagující ochranu netopýrů. ORNIS.

6. 9. HRADNÍ KEJKLE. Rozmanitá přehlídka žonglérů, kejklířů a artistů všeho druhu. V průběhu dne řada workshopů. Vstupné 80 a 40 Kč. Helfštýn.

Úterý 9. 9. od 17.00 SLAVOMÍR KRATOCHVÍL A SOKOLSKÝ ODBOJ. Přednáška PhDr. Jiřího Lapáčka v rámci projektu Za císaře pána a jeho rodinu. Jednotné vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

13. 9. od 14.00 VERNISÁŽ VÝSTAVY KOVÁŘSTVÍ OBJEKTIVEM PAVLA MOTANA. Výběr velkoformátových snímků lipnického fotografa, do jehož hledáčku dlouhodobě patří mistři černého řemesla, kovářská setkání a kované exponáty. Výstava potrvá do 30. 11. 2014. Helfštýn.

Čtvrtek 18. 9. od 17.00 Z UMĚLECKÝCH PŘEDSTAV DO VŠEDNÍHO DNE - SECESE. Přednáška Mgr. Kamila Lukeše v rámci projektu Za císaře pána a jeho rodinu. Jednotné vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

20. 9. od 19.00 do 23.00 KOMENTOVANÉ NOČNÍ PROHLÍDKY. Nutná rezervace, do 16. 9. 2014 na mail: helfstyn@volny.cz nebo tel. 581 797 093. Helfštýn.

Úterý 23. 9. od 17.00 PŘEROV NA STARÝCH POHLEDNICÍCH. Přednáška Mgr. Šárky Krákorové Pajůrkové v rámci projektu Za císaře pána a jeho rodinu. Jednotné vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

ZPRAVODAJ MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ červenec - září 2014

Texty: Radim Himmler, Josef Chytil, Jarmila Klímová, Jana Kosturová, Šárka Krákorová Pajůrková, Jan Lauro, Kamil Lukeš, Lubor Maloň, Petr Sehnálek, Zdeněk Schenk a Kateřina Tomešková

Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově, soukromý archiv Magdy Barbořikové, soukromý archiv Zdeňka Schenka a Daniel Mazáč

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková

Vydalo Muzeum Komenského v Přerově, p.o., Horní nám. 7, 750 11, Přerov. IČO: 00097969.

Zaregistrováno Ministerstvem kultury ČR pod zn. MK ČRE21496.

Příští číslo vyjde 3. října 2014.

Muzeum Komenského v Přerově je zřízeno a financováno Olomouckým krajem.

